

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра педагогіки, психології та менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
«30» березня 2026 року протокол № 4

Введено в дію наказом директорки
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
«30» березня 2026 року № 01-01/10-О.Д.
Директорка Вікторія СИДОРЕНКО

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
З ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ**

**для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за
спеціальністю С4 «Психологія»
галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини»
освітньо-професійна програма «Психологія»**

Автор-укладач:

Клочко Алла Олексіївна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України

Схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, протокол № 4 від «27» березня 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Юлія ГЕРАСИМЕНКО

Схвалено рішенням Відбіркової комісії Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, протокол № 3 від «30» березня 2026 р.

Голова Відбіркової комісії _____ Вікторія СИДОРЕНКО

Секретар Відбіркової комісії _____ Ілля ПАХОМОВ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит з психології та соціології є формою вступного тестування, яка передбачає оцінювання знань та навичок вступника з педагогіки та психології замість ЄФВВ (предметного тесту з педагогіки та психології) у випадках, передбачених Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти у 2026 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2026 року № 373 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 березня 2026 року за № 374/45768, і Правилами прийому на навчання до Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» для здобуття вищої освіти у 2026 році, затвердженими на засіданні Вченої ради ДЗВО «Університет менеджменту освіти» 31 березня 2026 року (далі – Правила прийому).

Програма фахового іспиту з психології та соціології укладена на основі Програми предметного тесту з психології та соціології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 11 січня 2022 року № 156 (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0156729-22#Text>)

Метою фахового іспиту з психології та соціології є визначення рівня теоретичних та практичних умінь і навичок, необхідних для опанування обов'язкових і вибіркового дисциплін освітньо-професійної програми «Психологія» підготовки магістрів за спеціальністю С4 «Психологія» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини».

Згідно з освітньо-кваліфікаційними вимогами до фахівців узагальнена структура предметного тесту є наступною.

Головним завданням проведення фахового вступного іспиту є оцінка знань програмного матеріалу дисциплін професійної підготовки та вміння використовувати набуті знання.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом для підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 «Психологія», вступники повинні мати диплом бакалавра або диплом спеціаліста, магістра за даною або іншою спеціальністю та здібності до оволодіння знаннями, вміннями і навичками з педагогіки та психології.

УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1. Основи психології та соціології	14-16
2. Історія і теорія психології та соціології	14-16
3. Методи психології та соціології	19-21
4. Прикладні аспекти психології та соціології	29-31
5. Психологічні та соціологічні виміри суспільства	19-21

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання за темою:

Рівень А.	Знання.
Рівень В.	Знання, розуміння.
Рівень С.	Знання, розуміння, застосування.
Рівень D.	Знання, розуміння, застосування та аналіз/синтез/оцінка.

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Когнітивний рівень
1	Розділ 1. Основи психології та соціології	
1.1	Психологія та соціологія у структурі сучасних наук	
1.1.1	Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології	В
1.1.2	Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології	В
1.1.3	Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні	В
1.1.4	Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до науки про психіку	В
1.1.5	Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві	В
1.1.6	Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія	В
1.1.7	Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії (макросоціологія та мікросоціологія), спеціальні та галузеві соціологічні теорії (теорії середнього рівня), знання, здобуте за допомогою емпіричних досліджень	В
1.2	Основні категорії психології та соціології	
1.2.1	Поняття "психіка" та її сутність. Функції психіки: відображальна, регулятивна	В
1.2.2	Співвідношення понять "соціальне" і "суспільне"	В
1.2.3	Співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість" та "індивідуальність"	В
1.2.4	Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості	В
1.2.5	Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості	В
1.2.6	Цінності та ціннісні орієнтації особистості. "Життєві стратегії"	С
1.2.7	Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси	С
2	Розділ 2. Історія і теорія психології та соціології	
2.1	Соціологічна та психологічна думка ХІХ ст.	

2.1.1	Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда	В
2.1.2	Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристики натовпу	В
2.1.3	Теорія наслідування Габріеля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки	В
2.1.4	Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера	В
2.2	Соціологічна та психологічна думка кінця XIX - початку XX ст.	
2.2.1	Інтеракціонізм. Теорія "дзеркального Я" Чарльза Хортон Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки "Я": "I" / та "me"	В
2.2.2	Психоаналітична теорія Зигмунда Фрейда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу	С
2.2.3	Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості	В
2.2.4	Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого	В
2.2.5	Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування	В
2.2.6	Еміль Дюркгайм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств	В
2.2.7	Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги	В
2.3	Психологічна та соціологічна думка другої половини XX - початку XXI ст.	
2.3.1	Дж. Морено: соціометрична революція, психодрама. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже	В
2.3.2	Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса. Концепція соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної	В

	системи. Функціональний аналіз Роберта Мертона. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня. Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца: поняття життєвого світу та повсякденності	
3	Розділ 3. Методи психології та соціології	
3.1	Планування та забезпечення якості дослідження	
3.1.1	Наукові дослідження: різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні; польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет	В
3.1.2	Програма дослідження: структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні	В
3.1.3	Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування	С
3.1.4	Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістовна, критеріальна, конструктна), валідація. Забезпечення надійності	В
3.2	Методи збору інформації	
3.2.1	Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача	В
3.2.2	Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність	В
3.2.3	Методи опитування: анкетування, інтерв'ювання. Анкетування (поштові, пресові, онлайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, неформалізовані: історія життя, біографія, усна історія)	С
3.2.4	Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування	В
3.2.5	Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці та соціограми	С
3.2.6	Аналіз документів. Контент-аналіз	В
3.3	Методи аналізу емпіричних даних	

3.3.1	Вимірювання (за С. Стівенсом): визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні)	С
3.3.2	Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал	Д
3.3.3	Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез	Д
3.3.4	Лінійна регресія (парна та багатовимірна)	В
4	Розділ 4. Прикладні аспекти психології та соціології	
4.1	Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин	
4.1.1	Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації	В
4.1.2	Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не є схвалюваною іншими, що осуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делінквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху	В
4.1.3	Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей	В
4.1.4	Стать і тендер. Маскулінність. Фемінінність. Андроґінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм	С
4.2	Особистість у життєвому та професійному просторі	
4.2.1	Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна	С

	адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз	
4.2.2	Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування)	С
4.2.3	Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стилi поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності	С
4.2.4	Соціальна організація як формальна група: характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилi керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура	В
4.2.5	Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллева, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна та розширена сім'я; патріархальна,	В

	матріархальна, егалітарна сім'я; моногамна та полігамна сім'ї. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи	
5	Розділ 5. Психологічні та соціологічні виміри суспільства	
5.1	Група як структурний елемент суспільства	
5.1.1.	Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні соціальні групи, малі соціальні групи)	В
5.1.2	Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натовп як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натовпу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості	В
5.1.3	Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні/вторинні: формальні/неформальні; референтні / групи членства; квазігрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість	С
5.2	Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ	
5.2.1	Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода)	В
5.2.2	Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури та соціалізації тощо	В
5.2.3	Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна та ін.)	В
5.2.4	Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна/горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової	С

	мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики	
--	---	--

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий іспит із педагогіки та психології проводиться у формі тестування та складається із 50 тестових завдань, кожне з завдань має одну правильну відповідь з чотирьох альтернатив. Правильна відповідь оцінюється в 2 (два) бали.

Відповідь оцінюється 0 або 2 бали:

2 бали, якщо вказано правильну відповідь;

0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

Результат фахового іспиту визначається за шкалою від 100 до 200 балів.

Абітурієнт бере участь у конкурсному відборі, якщо набирає від 100 (сто) до 200 (двісті) балів за фаховий іспит.

До участі у конкурсному відборі не допускаються абітурієнти, які набрали від 0 (нуль) до 99 (дев'яносто дев'ять) балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атаманчук Н.М. Вікова психологія: Конспект лекцій для студентів денної форми навчання, освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, спеціальності 053 «Психологія». Укл. Н.М. Атаманчук. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 120 с.

2. Аршава І. Ф., Носенко Е. Л. Психологія особистості: підручник для студ. Закладів вищої освіти. Дніпро: ЛІРА, 2024. 500 с.

3. Бедан В.Б. Експериментальна психологія. Курс лекцій: для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології. Одеса: НУ «ОЮА», 2020. 102 с.

4. Вербець В.В. Соціологія : курс лекцій : навч. посібник / В.В. Вербець, О.А. Субот, Т.А. Христюк. Київ : Кондор, 2014. 549 с.

5. Видра О. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 112 с.
6. Вікова психологія : конспект лекцій / укл. П. І. Сахно, Н. М. Теслик. Суми: Сумський державний університет, 2024. 190 с.
7. Вікова психологія. Хрестоматія: навч. посібн. / Л. В. Долинська, Т.М. Лисянська та ін. 3- те вид., стереотипне. Київ: Каравела, 2020. 488 с.
8. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко та ін. К: Каравела, 2017. 400 с.
9. Волошина В. В., Волинська Л. В., Ставицька С. О. Загальна психологія: Практикум: навч. посібник. 7-ме вид., Київ: Каравела, 2021. 280 с.
10. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2023. 424 с.
11. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 388 с.
12. Загальна психологія: підручник / за заг. ред. С.Д. Максименка. 4-те вид., перероб. і доп. Том 1. Київ: Видавництво Людмила, 2025. 568 с.
13. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ: Університетська книга, 2023. 352 с.
14. Кацавець Р.С. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Алерта, 2024. 142 с.
15. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
16. Кузьменко Т.М. Соціологія : навч. посібник для студентів ВНЗ / Т.М. Кузьменко; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 319 с.
17. Лукашевич М. П. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій. Київ : Каравела, 2022. 543 с.
18. Лукашевич М.П. Соціологія масової комунікації : підручник / М.П. Лукашевич, Ф.Ф. Шандор. Київ : Знання, 2015. 367 с.

19. Максименко С. Д. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
20. Малхазов О. Р. Експериментальна психологія: практичний посібн. К.: Талком, 2020. 321 с.
21. Матвійчук Т. В. Теорії особистості в зарубіжній та українській психології. Львів: Видавець Марченко Т., 2021. 499 с.
22. Мітіна С.В. Психологія особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во Ліра, 2020. 274 с.
23. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 564 с.
24. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ : Альма матер, 2024. 352 с.
25. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія: навч. посіб. К.: Академія, 2024. 384 с.
26. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні : підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 252 с.
27. Сурякова М. В., Панфілова Г. Б., Склянська О. В. Соціальна психологія: навч. посібник (з основами соціально-психологічного тренінгу). Дніпро: Середняк Т. К., 2021. 150 с.
28. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості: навчальний посібник. 2-ге вид., стереот. Київ: Каравела, 2021. 372 с.
29. Червінська Т.Г. Соціологія: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2017. 300 с.
30. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства / пер. з польськ. Г. Теодорович. Львів : Колір ПРО, 2020. 748 с.
31. Яланська С. П. Загальна психологія: конспект лекцій : навч. посіб. 2-ге вид. виправл. і доп. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2023. 191 с.